

החוג לחינוך

לימודים להשלמה לקראת M.Teach ארץ ישראל

שנה"ל תשפ"ב

ראש התכנית: ד"ר ענת קדרון

חברי הסגל האקדמי:

פרופ' חבר : פרופ' חאלד סינדאוי

מרצה בכיר: ד"ר איל ויסבליט, ד"ר אור לונטל, ד"ר יפה יוסי ד"ר ניסים יונת, ד"ר שבת סימון מיטל.

מרצה : ד"ר חראנבה סאלח, ד"ר לוי קרן, ד"ר נייפלד עדני, ד"ר שריאל אליעזר, ד"ר מיכאל אזבנד

מורה עובד הוראה: ד"ר אגוז ליבשטיין טופז, מר טינסקי יצחק בילי, ד"ר קליין משה, גב' רגב-לדאני ענת, ,

מורים מן החוץ: מר בר דוד נתנאל, ד"ר גליזר מרים, מר סגל זהר, פיינשטיין מאור, מר מאיר ערן, ד"ר מזרחי אורלי, ד"ר ורדי קובי

תוכן עניינים

3	מטרת הלימודים.....
3	תכנית הלימודים.....
	תנאי מעבר בין שנים.....
	שגיאה! הסימניה אינה מוגדרת.
3	דרישות לסגירת תואר.....
3	תכנית הלימודים.....
4	תקצירי קורסים.....

מטרת הלימודים

תכנית להכשרת אקדמאים המעוניינים ללמוד תואר שני ותעודת הוראה. לימודי הוראה לבוגרי אקדמיה מעניקים להם את האפשרות ללמד בבתי הספר את המקצוע בו בחרו להתמחות.

תכנית הלימודים

תכנית הלימודים כוללת לימודי ההתמחות - מעמיקים את הידע בתחום הוראת המקצוע. היקף הלימודים ייקבע בהתאם להתאם לרקע הלימודי הקודם של הסטודנט לתחום הלימודים של הסטודנט לתואר ראשון ובהתאם לתעודת ההוראה המבוקשת.

תנאי מעבר משנה לשנה

התנאים והדרישות המפורטים להלן מהווים תוספת והשלמה לתנאים כפי שמפורטים בשנתון המכללה. ציון המעבר הנדרש כדי לסיים קורס הוא 60 אלא אם צוין אחרת בסילבוס ציון עובר בקורס הסמינריון הינו 70. ציון עובר בכל לימודי ההשלמה 80 ומעלה

סיום הלימודים

סיום הלימודים מותנה בעמידה בכל התנאים הבאים :

1. השתתפות סדירה בלימודים ובכל הפעילויות הנדרשות במכללה.
2. עמידה בהצלחה בבחינות והגשת כל העבודות לסוגיהן.
3. סיום הסמינריונים הנדרשים בציון 70 ומעלה.
4. ציון עובר בכל לימודי ההשלמה 80 ומעלה
5. מבחן מסכם לתחום הדיסציפלינה מעל 8 ש"ש השלמה בציון 80 ומעלה

תכנית הלימודים

לימודי התמחות בארץ ישראל

קורסי חובה

שם הקורס	שעות שבועיות	שנה אקדמית	הערות
גיאומורפולוגיה וגיאולוגיה	1	א'	
יסודות הגיאוגרפיה	1	א'	
ארכיאולוגיה – מבואות ויסודות	1	א'	
מבוא לפרהיסטוריה של ארץ ישראל	1	א'	
ארץ ישראל בתקופת המקרא	1	א'	
מבוא לתקופת הבית השני	2	א'	
ראשית הנצרות בגליל	1	א'	
תולדות ישראל בימי הביניים מהכיבוש המוסלמי ועד שקיעת תנועת השבתאות	1	א'	
מבוא לעת החדשה	1	א'	
ירושלים בתפארתה בימי הבית השני	1	א'	
ירושלים מן היציאה מהחומות ועד למלחמת ששת הימים	1	ב'	
החברה הערבית בישראל	1	ב'	
ארץ ישראל במאה ה-19: בין נפוליאון לאלנבי	1	ב'	
לבחירה סמינריון אחד מבין שנים הבאים:	2	ב'	
• עדות ומיעוטים בגליל ובגולן בתקופת העת החדשה או גליל וגולן – גבולות, פוליטיקה והתיישבות יהודית			
קמפוס גליל וגולן	1	א'	
קמפוס ירושלים	1	ב'	

סך כל קורסי חובה לימודי התמחות ארץ ישראל - 18 שעות שבועיות

קורסי בחירה

לבחירה 8 שעות שבועיות מהקורסים הבאים:

שם הקורס	שעות שבועיות	שנה אקדמית	שם הקורס
לבחירה 1 שעות שבועיות מהקורסים הבאים: ירושלים בראי מקומות קדומים או תולדות ירושלים עד חורבן הבית הראשון	1	ב'	
לבחירה 1 שעות שבועיות מהקורסים הבאים: אידיאולוגיה ופוליטיקה בחברה היהודית בתקופת המנדט או דפוסי התיישבות בארץ ישראל	1	ב'	
לבחירה 2 שעות שבועיות מהקורסים הבאים: הגליל בתקופת המקרא והתקופה ההלניסטית או מורדים ומרידות בגליל החל מהכיבוש הרומי ועד למרד החורבן או החברה היהודית בגליל בתקופת המשנה והתלמוד או הנצרות וארץ הקודש	2	ב'	
לבחירה 2 שעות שבועיות מהקורסים הבאים: תולדות ההתיישבות הדרוזית בגליל או הצלבנים בגליל – אבן במקום אדם או קברי קדושים יהודים, מוסלמים ודרוזים בגליל או יהודים, ערבים ובריטים, התיישבות יהודית בגליל ובארץ ישראל משנות ה-20 ועד למלחמת העצמאות	2	ב'	
לבחירה 2 שעות שבועיות מהקורסים הבאים:	2	ב'	

			ירושלים בין יהדות לנצרות או ירושלים בתקופה הרומית המאוחרת והביזנטית או הישוב היהודי בירושלים בתקופת השלטון הממלוכי והעות'מאני או קדושת ירושלים באיסלם
--	--	--	--

סך הכל לימודי התמחות ביהדות - 26 שעות שבועיות

תקצירי קורסים

אידיאולוגיה ופוליטיקה בחברה היהודית בתקופת המנדט

ד"ר קדרון ענת

13166204-34434 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

הקורס אידיאולוגיה ופוליטיקה עוסק בדילמות הקשורות בהתפתחות החברה היישובית המנדטורית כחברה פוליטית. במהלך תקופת המנדט התמודד היישוב היהודי עם אילוצים חיצוניים ופנימיים. הדילמות הפוליטיות, האידיאולוגיות והארגוניות שבפניהן הועמדה האוכלוסייה היו רבות ומגוונות. הקורס יעמוד על יחסי הגומלין שהתהוו בין ההנהגה המדינית לבין ההנהגה האידיאולוגית של המפלגות, הזרמים והתנועות השונות, ואת ביטויים במעשה בארץ ישראל בתקופת המנדט הבריטי. יוצגו סוגיות מרכזיות שהיוו מוקד לוויכוח בין הזרמים ביישוב. הקורס הינו קורס מתקדם, ומשלב למידה מכוונת דילמות תוך שימוש במקורות ראשוניים והיסטוריוגרפיים ומתוך ניסיון להתמודד עם התמונה ההיסטורית כתמונה מורכבת ורבת פנים. בנוסף, מזמן הקורס התנסות עם הצגת טיעון היסטורי בכתב ובעל פה.

ארכיאולוגיה - מבואות ויסודות

ד"ר אזבנד מיכאל

131662105-22562 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

הקורס עוסק בהקניית מושגי יסוד בארכיאולוגיה באמצעות הכרות עם אתרים מרכזיים ודילמות מחקריות העולות מאתרים אלו. הקורס מתמקד בהבנת הדיסציפלינה המחקרית: הכלים העומדים לרשות הארכיאולוג, אופן הניתוח המדעי וסוגיות מתודולוגיות שונות.

ארץ ישראל במאה ה-19: מנפוליאון ועד אלנבי

ד"ר קדרון ענת

13166210-34526 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

הגילוי מחדש " של ארץ ישראל במאה ה-19 הפך אותה ממחוז בעל חשיבות מועטה באימפריה העות'מנית לאזור בעל חשיבות מרכזית באזור ובהיסטוריה העולמית. ההיסטוריה של ארץ ישראל במאה הי"ט משקפת במידה רבה תהליכים מקומיים ותהליכים עולמיים, במיוחד מאבקים בין המעצמות העולמיות המובילות באותה התקופה. הקורס יתמקד באופן שבו באו תהליכים אלה לידי ביטוי בהיבטים השונים של תולדות ארץ ישראל ואת השפעותיהם על הנוף היישובי. בנוסף נכיר את תחום הגיאוגרפיה ההיסטורית, דרכי המחקר וההיסטוריוגרפיה של תחום זה, מתוך התמקדות בפיתוח חשיבה ביקורתית ביחס למקורות מידע שונים

ארץ ישראל בתקופת המקרא

מר מאיר ערן

13166208-34433 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

התלמיד יערוך היכרות עם עולם המקרא של המרחב הארצישראלי. היכרות הכוללת היבטים גיאוגרפיים, פלאוגרפיים, ארכיאולוגיים, ספרותיים.

הקורס יבחן סוגיות מרכזיות המעמדות בין המקראות לבין הממצא הארכיאולוגי. תכני הקורס ישולבו בדרכי הוראה מגוונות ובכך יהווה הקורס גם מודל פדגוגי לגישות שונות בהוראה.

גיאומורפולוגיה וגיאולוגיה

ד"ר אהבנד מיכאל

13166202-34431 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

הקורס עוסק במושגי יסוד בגיאומורפולוגיה ובגיאולוגיה. דגש יניתן לתהליכים שעצבו את פני השטח של ארץ ישראל ואזוריה. דגש ניתן להקניית ידע ויכולת ניתוח של התהליכים שעיצבו את נופיה של ארץ ישראל.

דפוס התיישבות בארץ ישראל

ד"ר קדרון ענת

13166211-23935 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

בתהליך ההתיישבות בארץ ישראל התפתחו לצד ההתיישבות העירונית והמושבה העברית, שאפיינו את ראשיתה של ההתיישבות היהודית בארץ ישראל, צורות התיישבות נוספות וייחודיות – הקואופרציה, האחוזות, הקבוצה, מושב הפועלים, הקיבוץ, המושב והמושב השיתופי. מסגרות התיישבות אלה, התאפיינו בחלקן בתכנון, במחקר ובהשפעות אידיאולוגיות ומקומיות, וחלקן צמחו מתוך מציאות החיים הארץ ישראלית. שילוב הגורמים כולם יצר מרקם התיישבותי מיוחד. ארץ ישראל הייתה למעבדה חברתית גדולה בה ביקשו לשלב אידיאולוגיות ואוטופיות חברתיות עם חיי יום יום והתיישבות. צורות התיישבות נבדלות זו מזו בסדריהן החברתיים, במבנן התפקודי ובתכנון. כל אחת מושתתת על עקרונות סוציולוגיים ועל צווים חברתיים שונים, שהשפיעו על המערך הפונקציונאלי והתכנון הפיזי של היישובים.

החברה היהודית בגליל בתקופת המשנה והתלמוד

ד"ר אהבנד מיכאל

13166217-27483 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

הקורס דן בשאלות חברתיות ומדיניות שנוגעות לחיי היהודים בגליל. במסגרת השאלות החברתיות נדון בשאלה מי הם עמי הארצות ומה היו היחסים ביניהם לבין מעמד החכמים. נעסוק בהשלכות המרד הגדול על היישוב בגליל. כמו – כן נצייר תמונת חיי היום יום בגליל, בכפרים בעיירות ובערים המעורבות. נעמוד על השינויים שחלו בחיי היהודים עם הפיכת הנצרות מדת נרדפת לדת רשמית באימפריה הרומית. הנשיאות ומעמד הנשיאים וההשפעה שהייתה להחלטות ולתקנות שתיקנו על חיי הציבור ייבחנו אף הם.

החברה הערבית בישראל

פרופ' סינדאוי חאלד

13166206-27477 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

הקורס נועד להציג את מאפייניה החברתיים, והפוליטיים של החברה הערבית של הערבים בישראל. הקורס יתמקד בניתוח והבנת תהליכים ותמורות מרכזיים שהתרחשו בחייהם של הערבים אזרחי ישראל מאז קום המדינה ועד ימינו, במגוון תחומים, חברתיים, כלכליים, דמוגרפיים, חינוכיים, ובתחום ההשכלה הגבוהה, והשלטון המקומי, המבנה הפוליטי וזהות לאומית ואזרחית. הקורס יבחן סוגיות הנוגעות למעמדם במדינה, המדיניות כלפיהם, התנהגותם הפוליטית, קשריהם עם הרוב היהודי, עם הפלסטינים והעולם הערבי. כמו כן הקורס בוחן את החברה הערבית במגוון עשיר של נושאים ומזוויות ראייה שונות של תחומים שונים.

הישוב היהודי בירושלים בתקופת השלטון הממלוכי והעות'מני

ד"ר אהבנד מיכאל

13166220-23938 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

הבנת התהליכים החברתיים, הכלכליים, הפוליטיים והדתיים שעיצבו את גורל היישוב היהודי בירושלים הממלוכית והעות'מאנית.

הנצרות וארץ הקודש

ד"ר מזרחי אורלי

13166215-33367 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

הכרות עם הנצרות והתפתחותה בארץ ישראל ועם הקשרה התיאולוגי וההיסטורי לארץ הקודש.

יסודות הגיאוגרפיה

ד"ר לונטל אור

13166201-34529 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

הגאוגרפיה הוא המדע העוסק בכל דבר הפרוס במרחב, ולמעשה אין תחום בעולם המדע שאין לו נגיעה כלשהי למרחב. מכאן, שכל העוסק במדעים צריך ללמוד את הפריסה במרחב ומשמעויותיה. מדעי הסביבה, במיוחד, נשענים על הממשק של עולם החי ועולם הצומח עם סביבתם. ולכן יש חשיבות רבה להכרת מושגי היסוד של הגאוגרפיה, לאסוף ולארגן את המידע באופן מרחבי על ידי מפות.

ירושלים בין יהדות לנצרות

טרם נקבע

13166222 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

הכרות עם ירושלים הנוצרית והפיכתה למקום מקודש למיליוני מאמינים, בה אתרים שהפכו לבסיס המשיחיות הנוצרית.

ירושלים בראי מקומות קדומים

ד"ר אזבנד מיכאל

131662102-21504 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

יחידת ירושלים היא היחידה המרכזית במסגרת תכנית לימודי ארץ ישראל במערכת החינוך. מורכבותה של ההיסטוריה של העיר היא רבה. לכך נוספת העובדה כי המחקר הארכיאולוגי בירושלים מתחדש כל הזמן וביתר שאת בעשור האחרון. בקורס יחשפו התלמידים גם לחידושי המחקר, כולל אלו שטרם זכו לפרסום מלא.

ירושלים בשיא תפארתה בימי הבית השני

ד"ר אזבנד מיכאל

131662124-21506 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

ירושלים, היתה ונמצאת במרכז מאבקים פוליטיים-דתיים, החל מהקמתה כבירת הממלכה המאוחדת בימי דוד ועד ימינו. ההסטוריה הפוליטית החברתית והתרבותית של העיר משקפת במידה רבה את תולדות עם ישראל בתקופה הנדונה, שכן העיר ובית המקדש במרכזה היו את מרכז החיים הלאומיים והדתיים של החברה היהודית בארץ ישראל ובתפוצה. גם בחורבנם היו העיר והמקדש מושא געגועיו של העם היהודי במשך דורות רבים.

ירושלים בתקופות הרומית המאוחרת והביזנטית

ד"ר מזרחי אורלי

13166223-23939 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

היכרות עם ירושלים מהתקופה שהובילה לחורבן בית המקדש השני ועד לשגשוגה במאה השישית לספירה. היכרות עם התהליכים שהובילו לשינוי אופייה של ירושלים מעיר מקדש יהודית, דרך פוליס רומית, ועד להפיכתה לעיר כנסייה.

ירושלים מן היציאה מהחומות ועד למלחמת ששת הימים

ד"ר קדרון ענת

4210053-23936 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

ירושלים עומדת במידה זו או אחרת במרכז ההווה של שלש הדתות המונותאיסטיות הגדולות, הקורס מתרכז באיתור הבעיות המרכזיות הנובעות ממעמדה המיוחד של העיר ביהדות בנצרות ובאסלאם, ובהגדרת מצבו של הישוב היהודי בעיר בהתייחס לקיבוצים המוסלמים והנוצרים המתגוררים בה, בשנים 1850-1967.

מבוא לעת החדשה

ד"ר ענת קדרון

13166203-20651 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

עיון בהיבטים מרכזיים בהיסטוריה של העת החדשה המודרנית, במטרה להקנות הבנה בסיסית בתהליכים חברתיים, פוליטיים, כלכליים ותרבותיים בהיסטוריה האירופית, מהמהפכה הצרפתית ועד ערב מלחמת העולם הראשונה. במהלך הקורס נתוודע אל הכוחות המרכזיים שפעלו באירופה בתקופה זו, נכיר את האידיאולוגיות החשובות שהתפתחו, נדון בשאלת הלאומיות והשאלה הלאומית, ונעסוק בשאלות של טכנולוגיה, מלחמה וחברה. הקורס עוסק בהבנת תהליכים מקדימים שהשפיעו על ארץ ישראל, במונחים של הגירה, התפתחות חברתית, התפתחות כלכלית ועוד.

מבוא לפרהיסטוריה של ארץ ישראל

ד"ר ורדי קובי

131662101-34435 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

ארץ ישראל נמצאת באזור גיאוגרפי ייחודי המהווה גשר לנדידת אוכלוסיות מאז הופעת האדם הראשון ועד לעת החדשה. האדם הותיר אחריו שרידים המלמדים אותנו על מגוון נושאים הקשורים לאורח חיו, קשריו לסביבה ומקורות המזון שעמדו לרשותו. קורס זה משלב נתונים שהצטברו במשך למעלה מחמישים שנות מחקר במסגרת שתעקוב אחר התפתחותו של האדם מאז הופעתו הראשונה באפריקה, הופעת האדם המודרני ועד היות הכתב. הקורס משלב היכרות עם הדיסציפלינה המחקרית, סיור ולמידה מקוונת.

מבוא לתקופת הבית השני

מר מאיר ערן

131662103-21505 - 4 נ"ז (2 ש"ש)

תיאור הקורס קורס זה מהווה מבוא להיסטוריה והארכיאולוגיה ארץ ישראל בימי הבית השני מהתקופה הפרסית ועד הרומית. הקורס גם יעסוק בניתוח הסוגיות המרכזיות שעמדו בפני הציבור היהודי בארץ ישראל תחת שלטון מעצמות זרות. גילויי המאבק על גיבושה של זהות תרבותית יהודית ייבחנו הן מן מבחינת יחסי יהודים והשלטונות הזרים והן מן ההבט היהודי פנימי. מטרות הקורס • פיתוח חשיבה היסטורית ביקורתית • הקניית ידע ומיומנויות בספרות החיצונית ובספרות חז"ל כמקור להיסטוריה של ימי הבית השני • פיתוח יכולת לקריאה ביקורתית של מאמרים עדכניים ולהכיר את הבעיות המרכזיות במחקר הנושא. • הכרת חשיבותם של המוסדות והמסגרות החברתיות לקיום חיים יהודיים במרחב שנשלט רוב התקופה על ידי מעצמות זרות

מורדים ומרידות בגליל החל מהכיבוש הרומי ועד המרד והחורבן

טרם נקבע

13166212-22511 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

הקורס מוקדש לתולדות הגליל ותושביו בתקופה שבין הסיפוח הרומי של ארץ ישראל ועד לסוף המרד הגדול. עיקר המייגע על הגליל בתקופה זו אנחנו יודעים מההיסטוריון החשוב של תקופת הבית השני, יוסף בן מתתיהו (פלאוויוס יוספוס), שפקד על הגליל בראשית המרד הגדול ברומאים, והותיר לנו שני תיאורים מפורטים הן של הגליל, והן של מהלך המרד באזור זה. בנוסף אנחנו מכירים את האזור בתקופה זו מחפירות ארכיאולוגיות, סקרים וגם ממקורות חז"ל. חקר תולדות הגליל בתקופה הרומית הקדומה הינו ממדרגה ראשונה בלימוד ההיסטוריה של ארץ ישראל והיסודות של התרבות מערבית כיוון שבגליל החל הנצרות ובגליל החל שיקום של החיים היהודיים לאחר המרידות נגד רומא, שהביא בסופו של דבר לצמיחת יהדות חז"ל וליצירת ספרות התלמוד והמדרש הארץ-ישראלי.

סמינריון בלימודי ארץ ישראל

ד"ר קדרון ענת

2613339-34539 - 4 נ"ז (2 ש"ש)

הכרה מעמיקה ככל האפשר של האזור שבו אנו חיים ולומדים, על מאפייניו השונים, עברו העשיר וחשיבותו המדינית, הכלכלית והביטחונית בעבר ובהווה. כתיבת עבודה סמינריונית על פי כל הכללים בתחום זה.

סמינר שטח: קמפוס ירושלים- אתרי מורשת

ד"ר אזבנד מיכאל

131662186-34432 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

לירושלים מקום מרכזי בהיסטוריה וארכאולוגיה של ארץ ישראל מהעת העתיקה ועד ימינו. בעיר יש גם מפגש עם דתות ותרבויות שונות בעבר ועד היום. הקורס הוא קמפוס לימודי בירושלים, המורכב מ-6 ימי סיור בעיר ויום הכנה וסיכום במכללה. בשילוב של עבודת שטח ולימוד הסטודנט יכיר את העיר בהיבטים שונים: היסטוריים, ארכיאולוגיים, תרבותיים, כלכליים, פוליטיים ותרבותיים, יתוודע למורכבות המרקם התרבותי בה כבירה פוליטית ודתית לאורך ההיסטוריה המקודשת לשלוש הדתות.

סמינר שטח: קמפוס גולן גליל

ט.ג.

2 נ"ז (1 ש"ש)

אתרי מורשת הינם אתרים בעלי ערך לאומי וחינוכי. הקמפוס כולו מתקיים כסיורים באתרים השונים. בכל אתר נכיר את הסיפור המקומי מזוויות מבט שונות בדגש על רב תרבותיות ורב תקופתיות. האתרים הנבחרים הם אלו מבין אתרי המורשת המוגדרים על ידי משרד החינוך ונמצאים במרחב גליל וגולן. הסיור באתרים משולב בכלים פדגוגיים שונים, חלקם דיגטליים. הקמפוס מיועד לכלל תלמידי החוג והוא מתקיים רק אחת לשנתיים (במקביל לקמפוס ירושלים המתקיים אף הוא אחת לשנתיים)

ראשית הנצרות בגליל
ד"ר מזרחי אורלי
131662118-34430 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

היכרות עם העולם התרבותי והדתי שממנו צמחה הנצרות, שנולדה בגליל בימי בית שני, המשמעות הדתית שנבעה מכך וכיצד השפיעה על כל המאמינים בדת זו מאז ועד היום.

תולדות ההתיישבות הדרוזית בגליל
פרופ' סינדאווי חאלד
131662109-22509 - 2 נ"ז (1 ש"ש)

הקורס יידון בהתיישבות הדרוזית בארץ- ישראל בארבע מאות שנים, מאז השלטון העות'מאני 1516 - 1917 ספ"נ, ובתקופת המנדט הבריטי (1917 - 1948 ספ"נ), הקורס יבהיר את שלבי ההתיישבות הדרוזית בארץ, עיקרי האמונה הדרוזית, חגים ומועדים ואתרים מקודשים בארץ, היחסים בין הדרוזים ליהודים בתקופת המנדט, והישובים הדרוזים בישראל בעבר ובהווה.